

ปัญหาระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว¹

พิเชษฐ์ กลั่นจันทร์²

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น รวมถึงวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงแนวความคิด ทฤษฎี ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น และทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศไทย จนนำไปสู่การหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศไทย เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น

และจากการศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ทำให้ทราบว่ายังมีปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น ในเรื่องดังต่อไปนี้

ปัญหาประการที่หนึ่งการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนในระหว่างรอพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่นานเกินไปตามมาตรา 78 วรรคแรก

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 78 วรรคแรก ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับระยะเวลาที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยบัญญัติไว้ว่า “เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 69 วรรคหนึ่ง หรือกรณีเด็กหรือเยาวชนปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา 70 วรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุมหรือปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน แล้วแต่กรณี” ผู้ศึกษาพบว่า ตามมาตรา 78 วรรคแรกนี้ เห็นว่ามีระยะเวลาในการที่จะฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนนั้นนานสูงสุดถึง 30 วัน และในระหว่างนี้ตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดจะต้องถูกควบคุมตัว ณ สถานพินิจ เพื่อรอพนักงานอัยการยื่น

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหาระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประโมทย์ จารุณิล และกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ภาสกร บัวสุวรรณ และรองศาสตราจารย์ปวีศร เลิศธรรมเทวี.

²นักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิม พระเกียรติ จังหวัดกาญจนบุรี.

ฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาว่าเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้น จะต้องสูญเสียสิทธิและเสรีภาพจากการที่ถูกควบคุมตัว ณ สถานพินิจ ซึ่งหากปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน ไม่มีเงินหรือหลักทรัพย์ที่ใช้ประกันตัวในระหว่างที่พนักงานสอบสวนกำลังรวบรวมพยานหลักฐาน หรืออยู่ในระหว่างสอบสวน หรือการพิจารณาสำนวนของพนักงานอัยการ เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดเหล่านี้ก็จะถูกนำไปฝากขัง ณ สถานพินิจ ตามมาตรา 36 (2) หากเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ฐานะทางบ้านยากจน ไม่มีหลักทรัพย์ประกันตัวในระหว่างรอสอบสวนหรือฟ้องคดีแล้วศาลไม่ปล่อยชั่วคราวไป หากไม่มีหลักทรัพย์ดังกล่าว และจากกรณีที่มีการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนในระหว่างที่รอพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนานเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชนบุคคลนั้น หากผลสุดท้ายปรากฏว่าสำนวนคดีนั้น มีคำสั่งไม่ฟ้องจากพนักงานอัยการเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ หรือเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้น ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพเด็กหรือเยาวชนบุคคลนั้น โดยเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ก็จะถูกกระทบสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากต้องสูญเสียอิสรภาพในการดำรงชีวิตตามปกติ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวไปมา เพราะต้องถูกจำกัดบริเวณอยู่ที่สถานพินิจ ซึ่งเมื่อเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกควบคุมระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือการพิจารณาสำนวนของพนักงานอัยการภายในระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากจะถูกกระทบสิทธิและเสรีภาพดังที่กล่าวไปแล้ว การที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวเช่นนี้ อาจทำให้จิตใจของเด็กถูกกระทบกระเทือน อาจทำให้เป็นปมด้อยของเด็กภายหลังจากที่ออกมาจากสถานพินิจ และอาจส่งผลไปถึงครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้

รวมถึงจากปัญหาดังกล่าวที่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวหากไม่มีหลักทรัพย์มาทำสัญญาประกัน ทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องถูกกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตัวเองแล้ว ยังอาจส่งผลสถานพินิจต้องที่แบกรับภาระควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ในระหว่างการสอบสวนคดีหรือระหว่างพิจารณาคดีของพนักงาน เนื่องจาก เมื่อเด็กหรือเยาวชนไม่มีหลักทรัพย์ประกันตัว ก็จะถูกควบคุมตัว ณ สถานพินิจ ทำให้เกิดภาระทั้งเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าจ้างของพนักงานดูแล ค่าอาหาร เป็นต้น ซึ่งกระทบต่องบประมาณแผ่นดินที่จะต้องสูญเสียงบประมาณในส่วนนี้เพื่อดูแลจัดการสถานพินิจที่จะต้องคอยดูแลเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด

หากเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด ถูกฝากขังในระหว่างพิจารณาคดี ต่อสถานพินิจ แน่นอนว่าในสถานพินิจจะต้องมีผู้กระทำความผิดรายอื่นๆ อีกมากมาย แม้จะเป็นเด็กหรือเยาวชนก็ตาม และบางกรณีความผิดที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดลงเป็นความผิดอันเล็กน้อย เมื่อเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ ถูกควบคุมตัวระหว่างพิจารณา หรือระหว่างพนักงานสอบสวนสอบสวนคดี หรือแม้กระทั่งระหว่างรอพนักงานอัยการพิจารณาคดีเพื่อฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว การที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวไว้ ณ สถานพินิจในความผิดที่เล็กน้อย ย่อมส่งผลเสียกว่าผลดี เนื่องจาก เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด โดยประมาทไม่ได้

ตั้งใจหรือเป็นความผิดเล็กน้อย อาจได้รับการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่ดีมาจากผู้กระทำความผิดรายอื่นๆในสถานพินิจ และอาจนำไปสู่การเป็นอาชญากรมืออาชีพในที่สุด

จากกรณีปัญหาที่เด็กหรือเยาวชนถูกฝากขัง ณ สถานพินิจ ระหว่างที่รอพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ผลเสียอีกอย่างที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งบางกรณี ระหว่างรอพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนคดีเพื่อฟ้องคดีแล้ว หากปรากฏภายหลังว่า พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง เนื่องจากพิจารณาแล้วว่าการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนไม่มีความผิด หรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอฟ้อง เป็นต้น แต่ตัวเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด มีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน และไม่ได้ประกันตัวไป ซึ่งจะถูกฝากขัง ณ สถานพินิจ ย่อมทำให้สังคมมองว่าเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ เป็นผู้ต้องขัง หรือถูกสังคมประณามไปแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามปกติสุขของเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้เมื่อเติบโตไปการที่จะไปสมัครงานทำ หากบางสถานที่ทำงานมีการเช็คเก็บประวัติ เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ก็จะเสียประวัติ และขาดโอกาสที่จะได้รับเข้าทำงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการค้าวิชาชีพ เนื่องจากสังคมจะไม่ยอมรับในตัวเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ และท้ายที่สุดอาจไปก่ออาชญากรรมซ้ำ

ปัญหาประการที่สองคือปัญหาเรื่องระยะเวลาของการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวน และการตั้งฟ้องคดีของพนักงานอัยการที่ใช้ร่วมกันตามมาตรา 78

ปัญหานี้ผู้เขียนเห็นว่า ถ้าเทียบการควบคุมตัวผู้ต้องหาของประเทศไทยกับของประเทศญี่ปุ่น นั้น จะมีความแตกต่างที่เห็นอยู่ชัดเจน กล่าวคือ ประเทศไทยจะมีระยะเวลาในการฟ้องคดีของเด็กนั้น ตามมาตรา 78 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ได้วางหลักว่า หลังจากที่เด็กถูกจับกุมเนื่องจากว่าต้องหาว่าได้กระทำความผิด ตามมาตรา 69 หรือเป็นกรณีที่เด็กหรือเยาวชนมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา 70 พนักงานสอบสวนจะต้องรีบส่งสำนวนการสอบพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวัน (กรณีที่มิอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน) นั้นหมายความว่า ระยะเวลาสามสิบวันที่จะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะใช้ระยะเวลาตรงนี้ร่วมกัน ตัวอย่างเช่น หากสำนวนการสอบสวนอยู่ที่พนักงานสอบสวนมาแล้ว 20 วัน พนักงานอัยการก็จะมีระยะเวลาพิจารณาสำนวนอีกเพียงแค่ 10 วัน ที่จะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ส่วนกรณีของวรรคสอง ถ้าหากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน ใช้ระยะเวลาในการสอบสวนหรือพิจารณาสำนวนคดี ที่เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ก็สามารถยื่นคำร้องขอคัดฟ้องต่อไปอีกได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน แต่ต้องไม่เกิน 2 ครั้ง ถึงจะยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

และหากเป็นกรณีตามวรรคสาม คือคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่าห้าปี พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก็ยังคงขอคัดฟ้องไปอีกได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน และต้องไม่เกิน 2 ครั้งเช่นกัน แต่ในคราวนี้ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องอ้างเหตุจำเป็น และต้องนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล กล่าวคือ หากเราพิจารณาจาก มาตรา 78 วรรคแรกแล้วจะเห็นว่าคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนจะมีระยะเวลาการฟ้องคดีนั้นไม่เกิน 30 วัน แต่หากเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี ก็จะมีระยะเวลาการฟ้องคดีรวมแล้วไม่เกิน 60 วัน และหากเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินห้าปีขึ้นไป ระยะเวลาการฟ้องคดีจะรวมทั้งสิ้นสูงสุดไม่เกิน 90 วัน

ส่วนกรณีของประเทศญี่ปุ่นนั้นพนักงานสอบสวนนั้น จะระยะเวลาการทำสำนวนการสอบสวน เพียงแค่ 48 ชั่วโมง เท่านั้น โดยนับระยะเวลานี้ภายหลังจากที่จับตัวผู้ต้องหา เมื่อครบ 48 ชั่วโมงแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ และเมื่อพนักงานอัยการของญี่ปุ่นได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการจะต้องพิจารณาโดยเร่งด่วน เพื่อให้ฟ้องคดีภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมง แต่ถ้าหากพนักงานอัยการจับตัวผู้กระทำความผิดเอง พนักงานอัยการจะต้องยื่นฟ้องคดีภายใน 48 ชั่วโมง แล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ตามหากพนักงานอัยการ ไม่สามารถฟ้องคดีได้ทันภายในกำหนดระยะเวลา 24 ชั่วโมง หลังจากได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน หรือภายใน 48 ชั่วโมง นับจากที่พนักงานจับตัวผู้กระทำความผิดเอง พนักงานอัยการนั้นสามารถยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาการฟ้องคดีนี้ต่อศาลออกไปได้ อีก ซึ่งโดยปกติแล้วจะครั้งละประมาณ 10 วัน และจะต้องไม่เกิน 2 ครั้ง (สูงสุด 23 วัน) ถ้าหากไม่สามารถฟ้องคดีได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว จะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป

ข้อสังเกตของพนักงานอัยการญี่ปุ่น ในระหว่างพิจารณาสำนวนการสอบสวนหรือพิจารณาคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องขอพนักงานอัยการ ผู้ต้องหาจะไม่สามารถประกันตัวได้ แต่จะถูกควบคุมอยู่ในสถานที่ที่รัฐจัดหาให้ อย่างไรก็ตามถ้าผู้กระทำความผิดถูกฟ้องคดีไปยังศาลแล้วผู้กระทำความผิดนี้สามารถยื่นคำร้องขอประกันตัวต่อศาลได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายของประเทศไทยจะเหมือนกันกับประเทศญี่ปุ่น แต่จะมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศไทยนั้นการสอบสวนจะมุ่งที่การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเป็นหลัก แต่ประเทศญี่ปุ่นการสอบสวนจะมุ่งไปที่เรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว หากระยะเวลาการสอบสวน และระยะเวลาการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการของประเทศไทยนั้นยังคงใช้ร่วมกัน ไม่ได้แยกออกจากกันให้เด็ดขาด จึงเกิดปัญหาในกรณีที่บางครั้งสำนวนคดีอาจอยู่ที่พนักงานสอบสวนแล้วจนเกือบครบกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ตัวอย่างเช่น หากเป็นกรณีคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน จะมีระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพียงแค่ 30 วัน ซึ่งถ้าสำนวนการสอบสวนอยู่ที่พนักงานสอบสวนมาแล้ว 20 วัน พนักงานอัยการก็จะมีระยะเวลาพิจารณาสำนวนอีกเพียงแค่ 10 วัน ที่จะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว หากคดี

ดังกล่าว มีความยุ่งยากซับซ้อนในการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ซึ่งระยะเวลาเพียง 10 วันนี้อาจไม่เพียงพอต่อการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี โดยทำให้ไม่อาจเกิดความยุติธรรมต่อกระบวนการยุติธรรมได้ เพราะไม่อาจสั่งสำนวนคดีได้อย่างละเอียดรอบคอบภายในระยะเวลาที่สั้นเกินไป หรืออาจไม่สามารถตรวจสำนวนได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ถ้าหากประเทศไทยนำระยะเวลาของการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวน และการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจนเหมือนกับประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ มีการแบ่งแยกชัดเจนว่า พนักงานสอบสวนจะมีเวลาทำสำนวนการสอบสวนเพียง 48 ชั่วโมง จากนั้นต้องรีบสำนวนคดีดังกล่าวให้พนักงานอัยการ และพนักงานอัยการก็จะมีระยะเวลาเพียง 24 ชั่วโมงเท่านั้นเพื่อจะฟ้องคดี ย่อมส่งผลดีต่อกระบวนการยุติธรรม เพราะนอกจากจะเป็นการแบ่งแยกระยะเวลาการสอบสวน และการฟ้องคดีออกจากกันแล้ว ยังส่งผลทำให้พนักงานสอบสวนจะต้องรีบสรุปสำนวนทำความเข้าใจพนักงานอัยการ ในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนคดีต่อว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อไป และทำให้พนักงานอัยการสามารถพิจารณาสำนวนคดีได้อย่างละเอียดรอบคอบมากขึ้น

ปัญหาประการที่สามเป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอัตราโทษจำคุกอย่างสูง ที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง ตามมาตรา 78 วรรคสอง และวรรคสาม

ปัญหาตามมาตรา 78 วรรคสอง กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง เนื่องจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเด็กหรือเยาวชน ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่า อัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายให้จำคุกเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะเป็นโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคแรก (30 วัน) พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ อาจยื่นคำร้องขอคัดฟ้องเพื่อขยายระยะเวลาออกไปได้อีก 2 ครั้ง โดยครั้งละไม่เกิน 15 วันนั้น ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากว่า ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกที่เกินกว่าหกเดือนในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่า ยังเป็นกรณีที่อัตราโทษจำคุกที่ยังน้อยเกินไปสำหรับการขอคัดฟ้องเพื่อขยายระยะเวลาการสอบสวนหรือระยะเวลาการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ เพราะว่าเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ที่ยังมีวุฒิภาวะต่างๆ ยังน้อย ต้องต่อประสบภาวะ รวมถึงยังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อต่อการถูกชักจูง หรือหลอกลวงให้กระทำความผิด โดยอาจจะทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการ ซึ่งจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ที่ได้กระทำความผิด และอัตราโทษสำหรับความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาล้วนแล้วแต่มีโทษจำคุกซึ่งมีระยะเวลาเกินกว่า 6 เดือนเป็นขั้นต่ำอยู่แล้ว

ซึ่งหากแก้ไขปัญหานี้ในส่วนเรื่องอัตราโทษตามมาตรา 78 วรรคสอง ส่วนนี้ ให้เป็นมีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี ทางผู้เขียนเห็นว่าจะเป็นประโยชน์และผลดีต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่า ทั้งในเรื่องการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวน เรื่องการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ ซึ่งบางครั้งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการอาจประวิงคดี เพราะเห็นว่ามีความจำเป็นในการทำสำนวนที่มากพอ

ส่วนกรณีปัญหาตามมาตรา 78 วรรคสาม เรื่องอัตราโทษจำคุกตามกฎหมายอย่างสูง ซึ่งของปัจจุบัน กำหนดให้มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่าห้าปีไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจึงสามารถขอคัดฟ้องได้นั้น ทางผู้เขียนเห็นว่า กรณีอัตราโทษที่เกินกว่าห้าปี พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจึงขอคัดฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ แม้ศาลจะอนุญาตได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้ยื่นคำร้องขอคัดฟ้องนั้น จะต้องแสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานมาเบิกประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าโทษจำคุกที่เกินกว่าห้าปีขึ้นไป ยังเป็นอัตราโทษที่ต่ำหรือน้อยอยู่ เพราะเนื่องจากว่า หากศาลอนุญาตให้คัดฟ้องนั้น หมายความว่าศาลอนุญาตให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขยายระยะเวลาในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ และในกรณีที่ขยายระยะเวลาการฟ้องคดีเช่นนี้ ย่อมอาจทำให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการประวิงคดีได้ และรวมถึงเด็กหรือเยาวชนผู้ที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวต้องถูกฝากขัง ณ สถานพินิจ ก็จะถูกกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพที่เกินสมควร เนื่องจากว่า หากศาลอนุญาตจนครบ 2 ครั้ง ระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนนับแต่ถูกจับกุมหรือเด็กหรือเยาวชนมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน จะมีระยะเวลาสูงสุดถึง 90 วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานเกินไปสำหรับผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน

ทั้งนี้ หากผู้เขียนเห็นว่า หากแก้ไขมาตรา 78 วรรคสอง และวรรคสาม ในเรื่องอัตราโทษจำคุกอย่างสูง ที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง เห็นว่าจะทำให้เกิดรวดเร็วต่อการฟ้องคดี และเกิดประโยชน์ ผลดี และความเป็นธรรมแก่ระบบกระบวนการยุติธรรม และตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด

และปัญหาที่สัจะเป็นกรณีปัญหาเรื่องระยะเวลาการอนุญาตคำร้องคัดฟ้องของศาลที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นต่อศาล ตามมาตรา 78 วรรคสอง และวรรคสาม

จากกรณีปัญหาในเรื่องการคัดฟ้องของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ที่ยื่นคำร้องขอคัดฟ้องเมื่อเกิดความจำเป็นหากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนได้ทันภายในกำหนดระยะเวลา ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี และในคดีที่อัตราโทษจำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาแล้วทางผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่ศาลสามารถขยายระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กและเยาวชน ระยะเวลาที่ศาลอนุญาตได้สูงสุดถึง 15 วัน และสามารถอนุญาตได้ 2 ครั้ง ตามแต่กรณีของอัตราโทษจำคุกดังกล่าวข้างต้น เป็นระยะเวลาที่มากเกินไปสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน รวมถึงอาจทำให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการอาจประวิงคดีได้ เมื่อเห็นว่ามีระยะเวลาในการทำสำนวนคดีที่มากพอ และสุดท้ายบุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการประวิงคดีของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการย่อมเป็นเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด และกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ แทนที่เด็กหรือเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะสามารถไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาเล่าเรียน แต่กลับต้องมาอยู่

ในขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดีจากการสอบสวน หรือการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ ทำให้เด็กหรือเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเหล่านี้เสียโอกาสที่จะดำเนินชีวิตปกติสุข

นอกจากนี้การพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตปล่อยยังเป็นดุลยพินิจของศาล ซึ่งหากศาลเห็นวาคดีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมายื่นคำร้องขอปล่อย เป็นคดีเพียงเล็กน้อย แต่ความเป็นจริงแล้วคดีดังกล่าวเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เป็นการยากในการที่จะหาพยานหลักฐานมาเพื่อพิสูจน์เด็กหรือเยาวชนผู้ถูกกล่าวหา เช่นนี้ หากศาลอนุญาตระยะเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดีที่เกิดขึ้นแล้ว อาจทำให้การสอบสวนของพนักงานสอบสวน และรวมถึงการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ไม่สามารถกระทำได้โดยละเอียดรอบคอบได้ เนื่องจากมีระยะเวลาที่จำกัด

จากการศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหาการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนในระหว่างรอพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่นานเกินไปตามมาตรา 78 วรรคแรก ยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากว่า พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะมีระยะเวลา 30 วัน ซึ่ง 30 วันนี้ หากเด็กหรือเยาวชนไม่มีหลักทรัพย์ประกันในระหว่างพิจารณาคดี และศาลไม่อนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวไป โดยหากไม่มีหลักทรัพย์ประกัน เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ก็จะถูกฝากขังไปยังสถานพินิจเพื่อรอพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งระยะเวลาการควบคุมตัวในส่วนนี้ ทางผู้เขียนเห็นว่าเป็นระยะเวลาที่นานเกินไป สำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน

ทางผู้เขียนจึงอยากเสนอว่า อยากให้แก้ไข ระยะเวลาการฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ให้ระยะเวลาลดลงเป็น เพียงแค่สูงสุด 23 วัน ตามระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น เพื่อลดการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนให้สั้นลง และให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเด็กน้อยที่สุด

ปัญหาเรื่องระยะเวลาของการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวน และการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการที่ใช้ร่วมกันตามมาตรา 78

ตามมาตรา 78 แห่ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 เรื่องที่ว่าเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชน หรือเมื่อเด็กหรือเยาวชนมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องให้ทันภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับหรือมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน (ในกรณีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน) จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 78 วรรคแรกนี้ จะใช้คำว่า “ให้พนักงานสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการฟ้องคดีให้ทันภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับหรือมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวน” ซึ่งในส่วนนี้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี

เยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 จะไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาการสอบสวนและระยะเวลาการพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้ระยะเวลา 30 วัน ดังกล่าว พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการต้องใช้ร่วมกัน ทำให้เกิดปัญหาดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

ทางผู้เขียนจึงอยากเสนอแนะให้แก้ไข โดยการแยกอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และอำนาจการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ให้เป็นระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้ หากแบ่งแยกระยะเวลาการสอบสวน และการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีออกจากกันแล้ว จะส่งผลทำให้พนักงานสอบสวนต้องรีบสรุปสำนวนทำความเข้าใจพนักงานอัยการ ในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนคดีต่อว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อไป และทำให้พนักงานอัยการสามารถพิจารณาสำนวนคดีได้อย่างละเอียดรอบคอบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับอัตราโทษจำคุกอย่างสูง ที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอผิดฟ้อง ตามมาตรา 78 วรรคสอง และวรรคสาม

ตามมาตรา 78 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอผิดฟ้อง เนื่องจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเด็กหรือเยาวชนได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 78 วรรคแรก (30วัน) ในส่วนที่ว่าอัตราโทษจำคุกที่ว่า จำคุกเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี

และตามมาตรา 78 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ในส่วนที่ว่าอัตราโทษจำคุกที่ว่า จำคุกเกินกว่าห้าปี ซึ่งในเรื่องอัตราโทษที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอผิดฟ้องได้นั้น ยังเป็นอัตราโทษที่ต่ำเกินไป

ผู้เขียนจึงอยากเสนอแนะให้แก้อัตราโทษตามมาตรา 78 วรรคสอง จากของเดิมจำคุกเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี เป็นอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปีแทน และตามมาตรา 78 วรรคสาม จากของเดิมจำคุกเกินกว่าห้าปี เป็นจำคุกเกินกว่า 10 ปี พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจึงสามารถที่จะยื่นคำร้องขอผิดฟ้องได้ ทั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และผลดีต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมากกว่า ทั้งในเรื่องการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวน เรื่องการพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ รวมถึงตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกกล่าวหา

ปัญหาเรื่องระยะเวลาการอนุญาตคำร้องผิดฟ้องของศาลที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นต่อศาล ตามมาตรา 78 วรรคสอง และวรรคสาม

จากกรณีปัญหาในเรื่องระยะเวลาการอนุญาตคำร้องผิดฟ้องของศาลที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นต่อศาล ตามมาตรา 78 วรรคสอง และวรรคสาม แล้วแต่กรณี ที่ยื่นคำร้องขอผิดฟ้องเมื่อ

เกิดความจำเป็นหากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนได้ทันภายในกำหนดระยะเวลา

ทางผู้เขียนเห็นว่าระยะเวลาที่ศาลสามารถอนุญาตได้สูงสุดคือ 15 วัน และไม่เกิน 2 ครั้ง นั้น เป็นระยะเวลาที่มากเกินไป สำหรับผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน จึงอยากเสนอแนะให้ปรับลดจากเดิมสูงสุด 15 วัน ไม่เกิน 2 ครั้ง เป็นสูงสุดไม่เกิน 6 วัน และไม่เกิน 2 ครั้ง

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

น้ำแท้ มีบุญสร้าง. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, 2554.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.

พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2558.

ประเทือง ธนิยพล. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณา

คดีเยาวชนและครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2564.

วิทยานิพนธ์

รัตนา ธรรมรัตน์. “อำนาจรัฐในการควบคุมผู้ต้องหา : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เอกสารอื่นๆ

ดร.อุทัย อาทิวรา, แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและบทบาท

ขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา [Online]. Available URL://

<https://www.stou.ac.th/schoolsweb/law/UploadedFile/41717-3.pdf>. 2022 (สิงหาคม, 2).

ธีรนร นพรส, ความยุติธรรม [Online]. Available

URL:// <https://www.gotoknow.org/posts/290997>. 2022 (สิงหาคม, 3)

บ้านจอมยุทธ, รัฐ(State)การกำเนิดรัฐ(Origin of State) [Online]. Available URL://

https://m.baanjommyut.com/library_4/politics/02_2_1.html. 2022 (สิงหาคม, 2).

บ้านจอมยุทธ, รัฐ (State) การกำเนิดรัฐ (Origin of State) [Online]. Available URL://
https://m.baanjommyut.com/library_4/politics/02_2_2.html. 2022 (สิงหาคม, 2).

ปฐพร ตวิษาประกิต. ปัญหาการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา [Online]. Available
 URL://<https://www.gotoknow.org/posts/676382>. 2022 (กรกฎาคม, 19).

รองศาสตราจารย์ณัฐฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา [Online].
 Available URL:// https://www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/41716_2.pdf.
 2022 (สิงหาคม, 2).

รองศาสตราจารย์ณัฐฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา [Online].
 Available URL:// https://www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/41716_2.pdf.
 2022 (สิงหาคม, 31).

รองศาสตราจารย์ณัฐฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีการลงโทษ, [Online]. Available
 URL:// https://www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/41716_6.pdf.
 2022 (สิงหาคม, 4).

Criminallaw, ความผิด และ โทษทางอาญา [Online]. Available
 URL://<https://sites.google.com/site/criminallaw406/home/khwam-phid-laea-thos-thang-xaya>.
 2022 (กรกฎาคม, 19).

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับนี้.